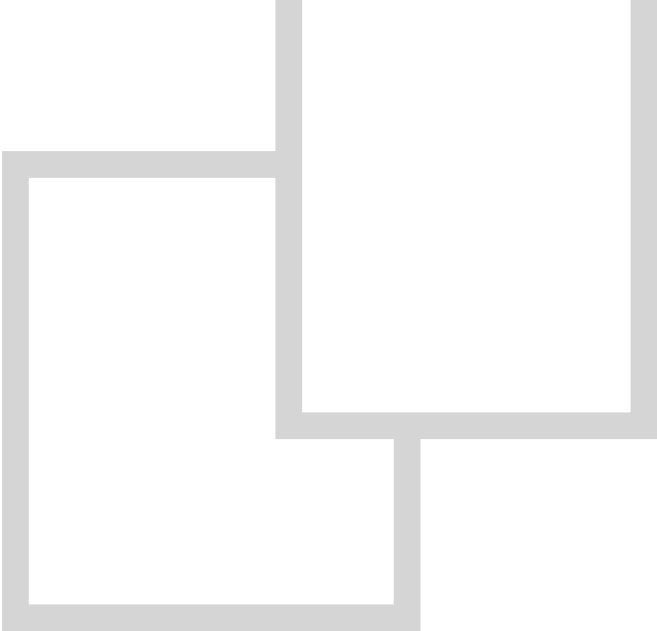

TEMATY BADAWCZE

**WYDZIAŁU PSYCHOLOGII
I KOGNITYWISTYKI UAM**

W ROKU 2026

Spis treści

1. Adaptacja, walidacja i normalizacja narzędzia Kolb Experiential Learning Profile we współpracy z Experience Based Learning Systems	5
2. Aktywność autonarracyjna a funkcjonowanie psychiczne w zdrowiu i zaburzeniach	5
3. Alokacja czasu uczenia się w zdaniach z udziałem pamięci roboczej.....	5
4. Analiza obrazów MRI i analiza neuropsychologiczna różnych grup klinicznych	6
5. Badanie czynników powiązanych z dobrostanem osób żyjących w pojedynkę i osób w związkach wraz z oceną właściwości psychometrycznych narzędzi pomiarowych	6
6. Badanie procesów społecznych.....	7
7. Błądzenie myślami a kontrola poznawcza.....	7
8. Centralność świadomości w myśleniu moralnym i języku potocznym	7
9. Czy uczenie się kilku różnych rzeczy na raz sprzyja lepszemu zapamiętywaniu? Badanie efektywności blokowego (blocking) i przeplatanego (interleaving) sposobu uczenia się	8
10. Czynniki wpływające na dokuczliwość tinnitusu	8
11. Czynniki wpływające na proces incydentalnego uczenia się.....	9
12. Diagnoza stylów uczenia się wg koncepcji Kolbów	9
13. Doświadczenia rodzicielskie kobiet żyjących w związkach z kobietami w świetle uwarunkowań osobowościowych i sytuacyjnych	9
14. Eksploracja ludzkich postaw wobec sztucznych agentów.....	9
15. Fenotypy organizacji funkcji poznawczych.....	10
16. Funkcje wykonawcze u osób z zaburzonymi nawykami żywieniowymi.....	10
17. Funkcjonowanie pracowników w warunkach cyfrowej transformacji pracy	11
18. Hiperintensjonalne logiki konstruktywne	11
19. Indywidualne uwarunkowania kontroli w procesie karmienia i jedzenia	11
20. Ja i tożsamość	11
21. Jakie IQ ma AI? AI z perspektywy psychologa	12
22. Język obcy jako bufor emocjonalny w przetwarzaniu negatywnych treści.....	12
23. Logiki nefregowskie a logiki modalne.....	12
24. Metapoznawcze aspekty rozwiązywania problemów.....	13
25. Międzykulturowe badanie doświadczeń moralnych dnia codziennego	13
26. Modele rozumowań i pomiar kompetencji.....	13
27. Mowa pogardy i nienawiści: charakterystyka, uwarunkowania i konsekwencje.....	14
28. Na tropie prawdy o człowieku – współczesna literatura zachodnia (ze szczególnym uwzględnieniem Niderlandów).....	14
29. Niepełnosprawność a rozwój w cyklu życia człowieka	15
30. Normy doświadczeń sensorycznych.....	15

31. Oblicza pasji: rola tożsamości i osobowości w kształtowaniu dobrostanu oraz długoterminowego zaangażowania	16
32. Obliczeniowa analiza pragmatyki perswazji w mediach społecznościowych.....	16
33. Perspektywa indygeniczna w założeniach teoriopoznawczych historii myśli psychologicznej.	17
34. Podmiotowe uwarunkowania podejmowania cudzej perspektywy poznawczej i wzrokowo-przestrzennej	17
35. Pojęcie „niesprawiedliwości epistemicznej” w badaniach nad rasą i rasizmem.....	17
36. Poznawcza analiza emocji	18
37. Poznawcze, emocjonalne i behawioralne korelaty kreatywności.....	18
38. Pragmatic Annotation of Online Persuasive Communication	19
39. Problemy edukacyjne, społeczne i wychowawcze uczniów z Ukrainy	19
40. Procesy społeczne a emocje.....	19
41. Psychologiczne koncepcje przebaczenia	19
42. Psychologiczne mechanizmy reagowania na sztukę: ocena i adaptacja narzędzi.....	20
43. Psychologiczne następstwa doświadczania wydarzeń traumatycznych w dzieciństwie. Rewiktylizacja	20
44. Psychologiczne uwarunkowania dobrostanu zawodowego w obliczu automatyzacji i przemian na rynku pracy.....	21
45. Psychologiczne uwarunkowania zjawisk w życiu społecznym	21
46. Psychospołeczne czynniki ryzyka i czynniki chroniące a zachowania ryzykowne uczniów szkół podstawowych w klasach IV-VIII.....	21
47. Psychospołeczne uwarunkowania dobrostanu i zdrowia psychicznego pacjentów z bólem przewlekłym.....	22
48. Rola wdzięczności wzbudzonej wielokomponentową interwencją w poprawie zdrowia psychicznego pacjentek z rakiem piersi.....	22
49. Rozwój organizacji i kontroli procesu mówienia	23
50. Seksualność w cyklu życia człowieka	23
51. Skuteczność psychoterapii psychodynamicznej. Moderatory i mechanizmy zmiany w leczeniu zaburzeń osobowości.....	24
52. Społeczne źródła hamowania reakcji	24
53. Style opieki nad potomstwem u makaków czepekowych.....	24
54. Teorie samoregulacji jako podłoże eksplanacyjne stanu flow	24
55. Udział mikrobioty jelitowej w ucieleśnionym poznaniu.....	25
56. Uwarunkowywania sukcesu systemów fantazmatycznych.....	25
57. Wybrane psychologiczne uwarunkowania doświadczeń okołoporodowych.....	26
58. Wybrane uwarunkowania stosunku seniorów do własnego starzenia.....	26
59. Wymiary postrzegania własnej decyzji prokreacyjnej.....	27
60. Zaburzenia osobowości w kontekście modeli dymensjonalnych oraz modeli rozwojowych ...	27

61.	Zdarzenia krytyczne pozytywne i negatywne związane z przymierzem terapeutycznym w procesie psychoterapii osób z różnymi zaburzeniami psychicznymi – perspektywa psychoterapeutów	28
62.	Złożoność fenotypów oraz wpływ trudności zadania w neuronalnych reprezentacjach ofert w kontekście praksi, pantomimy oraz zadań wzrokowych (lokalizatory funkcji)	28
63.	Związek praktyki uważności i cech uważności z wybranymi czynnikami psychologicznymi	28
64.	Życie z chorobą przewlekłą	28

1. Adaptacja, walidacja i normalizacja narzędzia Kolb Experiential Learning Profile we współpracy z Experience Based Learning Systems

Osoba kierująca: dr Julita Wojciechowska

W ramach tematu związanego z pracą nad polską wersją Kolb Experiential Learning Profile planowana jest publikacja badań pilotażowych przeprowadzonych w 2025 roku nad polską adaptacją narzędzia, w planach dalsze prace nad procesem walidacji i normalizacji narzędzia.

2. Aktywność autonarracyjna a funkcjonowanie psychiczne w zdrowiu i zaburzeniach

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Emilia Soroko

Pozostałe osoby zaangażowane: doktoranci i studenci seminarium magisterskiego

Projekt badawczy należy do subdyscypliny psychologia narracyjna, psychologia kliniczna oraz psychodiagnostyka. Bazuje na założeniu, że: 1) w wypowiedziach autobiograficznych ustrukturuowanych narracyjnie (autonarracjach) manifestuje się struktura osobowości, tendencje relacyjne, tożsamość, a także pośrednio poziom adaptacji; 2) funkcjonowanie psychiczne w zdrowiu i zaburzeniach będzie lepiej rozumiane i trafniej konceptualizowane, jeśli uwzględni się aktywność autonarracyjną i jej werbalne wskaźniki w wypowiedziach. Ogólnie rozwiązywane problemy należą do następujących obszarów: 1) związki między właściwościami wypowiedzi (kodowanymi pod kątem standardowych zmiennych w psychologii narracyjnej - np. koherencja narracji, nadawanie znaczenia, przetwarzanie eksploracyjne, aktywność referencyjna - przy pomocy sędziów kompetentnych oraz w sposób zautomatyzowany) a wymiarami zdrowia i zaburzeń (głównie poziomu funkcjonowania osobowości, mentalizacji, regulacji emocji, cech osobowości czy nasilenia objawów lękowych i depresyjnych) => badania ilościowe; 2) analiza celowo wybranych grup przypadków (homogeniczne mniejsze próby) metodami jakościowymi (głównie refleksyjną analizą tematyczną, interpretacyjną analizą fenomenologiczną czy różnymi formami jakościowych analiz treści) w celu odpowiedzenia na szczegółowe pytania badawcze dotyczące sposobu doświadczania siebie i relacji interpersonalnych

przez osoby badane => badania jakościowe. Planujemy prowadzić badania metodą wywiadu jakościowego (głównie wywiadu narracyjnego na temat historii życia wg McAdamsa z niezbędnymi modyfikacjami) wzbogacone zbieraniem danych kwestionariuszowych za pomocą standardowych narzędzi, stosowanych w psychologii zdrowia, klinicznej i osobowości.

3. Alokacja czasu uczenia się w zdaniach z udziałem pamięci roboczej

Osoba kierująca: prof. dr hab. Maciej Hanczakowski

Pozostałe osoby zaangażowane: prof. dr hab. Katarzyna Zawadzka

Mianem pamięci roboczej określa się umiejętność utrzymywania i przetwarzania ograniczonej ilości informacji. Na pojemność pamięci roboczej wpływa czas utrzymywania i przetwarzania informacji. Gdy zadanie poznawcze udostępnia więcej wolnego czasu pomiędzy przetwarzanymi elementami, utrzymanie informacji w pamięci roboczej ulega poprawie. Dotychczasowe badania nad czasem w pamięci roboczej koncentrowały się jednakże jedynie na sytuacjach, w których prezentacja bodźców kontrolowana była przez eksperymentatora. Nie wiadomo w związku z tym, jak badania sami administrują czasem w zadaniach wymagających zaangażowania pamięci roboczej, ani czy strategie alokacji czasu, których badani używają są efektywne. Celem badań jest więc zweryfikowanie, w jaki sposób – mając za zadanie zapamiętać i przetworzyć bodźce w pamięci roboczej – badani dystrybuują czas pomiędzy prezentowanymi bodźcami. Dalszym krokiem będzie porównanie efektywności własnych strategii alokacji czasu przez badanych poprzez porównanie wykonania zadania pamięci roboczej do grupy osób o wyrównanym ogólnym czasie spędzonym na zadaniu, przy równomiernej dystrybucji tego czasu pomiędzy różnymi elementami zadania.

4. Analiza obrazów MRI i analiza neuropsychologiczna różnych grup klinicznych

Osoba kierująca: dr Natalia Nowaczyk

Pozostałe osoby zaangażowane: studenci psychologii i kognitywistyki

Celem tematu badawczego jest dalszy rozwój badań nad zależnościami między zmianami neuronalnymi a sprawnością funkcji neuropsychologicznych u mężczyzn z zaburzeniem używania alkoholu oraz sprawdzenie wybranych funkcji kognitywnych w innych grupach klinicznych. Planowane działania to: (1) zakup sprzętu (2) kontynuacja analizy danych neuroobrazowych (FLAIR, DTI, BOLD) pozyskanych w ramach grantu PARPA Narodowego Programu Zdrowia (3) napisanie publikacji.

5. Badanie czynników powiązanych z dobrostanem osób żyjących w pojedynkę i osób w związkach wraz z oceną właściwości psychometrycznych narzędzi pomiarowych

Osoba kierująca: prof. dr hab. Katarzyna Adamczyk

Pozostałe osoby zaangażowane: mgr Monika Frydrychowicz, mgr Magdalena Kotus

W ramach tematu badawczego planowane są zadania, których celem będzie 1) analiza wybranych czynników powiązanych z dobrostanem osób żyjących w pojedynkę oraz osób w związkach (np. rola wsparcia społecznego oraz wsparcia ze strony zwierząt towarzyszących, rola interakcji społecznych) oraz 2) ocena właściwości psychometrycznych narzędzi pomiarowych wykorzystywanych w badaniach z udziałem osób żyjących w pojedynkę, w szczególności ocena dotycząca nowych narzędzi badawczych.

6. Badanie procesów społecznych

Osoba kierująca: dr Dariusz Drążkowski

Pozostałe osoby zaangażowane: mgr Radosław Trepanowski

Projekt ma na celu zgłębienie i lepsze zrozumienie wybranych procesów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem reaktancji oraz jej wpływu na osoby znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej. Badania skoncentrują się na analizie, w jaki sposób ograniczenia oraz presja społeczna wpływają na reaktancję, rozumianą jako tendencję do obrony własnych przekonań i działań w obliczu zagrożenia wolności osobistej. W kontekście osób dotkniętych biedą badacze będą eksplorować, jak trudne warunki materialne kształtują interakcje społeczne, strategie radzenia sobie z trudnościami oraz codzienne relacje.

Planowane jest także współfinansowanie badań dotyczących doświadczenia związane z coming outem osób niewierzących, rolę konsumpcji symbolicznej w procesach tożsamościowych, a także przejawom stereotypów płci.

Planowane działania badawcze obejmują:

Finansowanie badań naukowych, w tym zakup niezbędnych materiałów i wynagrodzenia dla uczestników badań.

Prezentację wyników na konferencjach naukowych w celu szerzenia wiedzy i nawiązywania dialogu z innymi badaczami.

7. Błądzenie myślami a kontrola poznawcza

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Marek Kowalczyk

Termin *błądzenie myślami* nie ma powszechnie akceptowanej klasycznej definicji, a jego różne interpretacje w nauce może łączyć relacja „podobieństwa rodzinnego” (Seli i in., 2018). Planowane analizy mają na celu umiejscowienie zjawisk, które odpowiadają tym interpretacjom, w jednolitych ramach teoretycznych, uwzględniających prawidłowości rządzące funkcjonowaniem uwagi, pamięci, pamięci roboczej i kontroli poznawczej. Empirycznym zakotwiczeniem dla konstruowanego wyjaśnienia są wyłaniające się w badaniach generalizacje związane z różnymi konfiguracjami operacyjnych wyróżników błądzenia myślami.

8. Centralność świadomości w myśleniu moralnym i języku potocznym

Osoba kierująca: dr Michał Wyrwa

Planowane działania dotyczą roli percepcji świadomości w kształtowaniu się sądów moralnych oraz miejsca zajmowanego przez zjawisko świadomości w języku psychologii potocznej. W pierwszej części

planowane są działania wspierające realizację Miniatury (2025/09/X/HS1/00590). Druga zaś część będzie rozwinięciem tematyki niedawnej publikacji (Wyrwa, M. (2025). A More Ordinary Ordinary View of the “What it is Like”-Talk. *Philosophia* 53, 743-768) o szersze konteksty potocznego mówienia o świadomości oraz ich konsekwencji dla filozofii i nauki o świadomości.

9. Czy uczenie się kilku różnych rzeczy na raz sprzyja lepszemu zapamiętywaniu? Badanie efektywności blokowego (blocking) i przeplatanego (interleaving) sposobu uczenia się

Osoba kierująca: dr Aleksandra Krogulska

Pozostałe osoby zaangażowane: mgr Jan Odyniec (psychologia, studia doktoranckie), Elmira Aliyeva (kognitywistyka, 1 rok studiów magisterskich)

Zostaną przeprowadzone dwa eksperymenty dotyczące wpływu uporządkowania materiału podczas nauki oraz jego trudności na efektywne uczenie się indukcyjne – takie, które odbywa się przez przykłady. Będzie to kolejne badanie z serii eksperymentów, poprzednie udało się przeprowadzić dzięki środkom przyznanym w 2025 roku.

Większość ludzi wierzy, że uczenie się w sposób zblokowany (np. rozdział po rozdziale) jest bardziej efektywne niż przeplatanie treści, jednak badania sugerują, że w pewnych warunkach przeplatanie materiału z różnych kategorii daje lepsze efekty. Literatura naukowa wskazuje, że przeplatanie sprzyja różnicowaniu bodźców. Dodatkowo, uporządkowanie materiału może wpływać na kierunek uwagi – przeplatanie kieruje ją ku różnicom, a blokowanie ku podobieństwom. Wynika z tego, że przeplatanie jest szczególnie korzystne, gdy materiał składa się z trudnych do odróżnienia kategorii. Poprzedni eksperyment nad uczeniem się stylów artystycznych wykazał jednak większą skuteczność przeplatania dla obrazów artystów o łatwo rozróżnialnych, charakterystycznych stylach niż dla stylów mniej dystynktywnych.

Zatem, celem obecnych badań jest dokładniejsze zbadanie wpływu trudności materiału na skuteczność przeplatania – zostanie zreplikowany pierwszy eksperyment, lecz z inną manipulacją – trudność materiału będzie manipulowana między osobami badanymi (eksperyment 2) oraz na odmiennym materiale – tym razem werbalnym (eksperyment 3).

10. Czynniki wpływające na dokuczliwość tinnitusu

Osoba kierująca: dr Małgorzata Wrzosek

W najnowszej literaturze badacze sugerują rozróżnienie pomiędzy tinnitusem, czyli percepcją dźwięku (pisku, szumu, buczenia), który nie posiada swojego zewnętrznego źródła i jest wyłącznie wynikiem działania układu nerwowego, a tzw. *tinnitus disorder*, czyli percepcją tinnitusu, której towarzyszy cierpienie. W 2026 roku zamierzam kontynuować prace związane z badaniem czynników, którymi manipulacja może prowadzić do osłabienia dokuczliwości tinnitusu i towarzyszącego mu cierpienia oraz do lepszego zrozumienia mechanizmów zaangażowanych w jego powstawanie.

11. Czynniki wpływające na proces incydentalnego uczenia się

Osoba kierująca: dr Krzysztof Piątkowski

Celem planowanych badań będzie ustalenie czynników usprawniających i utrudniających proces incydentalnego kodowania informacji do pamięci długotrwałej i związanej z tym większej łatwości w utrzymywaniu tej informacji w pamięci roboczej. Badana będzie skuteczność nabywania konkretnych reprezentacji pamięciowych, jak również bardziej ogólnych schematów pamięciowych. Wśród czynników wpływających na proces incydentalnego uczenia się testowane będą między innymi zmiany w kontekście kodowania, relacje semantyczne między informacją do zapamiętania i dystrakcją, jak również dostępność i charakter opisów werbalnych przetwarzanych informacji.

12. Diagnoza stylów uczenia się wg koncepcji Kolbów

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Paweł Kleka

Pozostałe osoby zaangażowane: dr Julita Wojciechowska

Przygotowanie normalizacji narzędzia do badania stylów uczenia się dla polskiej populacji.

13. Doświadczenia rodzicielskie kobiet żyjących w związkach z kobietami w świetle uwarunkowań osobowościowych i sytuacyjnych

Osoba kierująca: dr Jowita Wycisk

Pozostałe osoby zaangażowane: dr Marzenna Zakrzewska

Kontynuacja opracowania wyników badań ilościowych z lat 2020-2022 - wydanie monografii naukowej.

Analiza wywiadów zebranych w latach 2022 i 2023.

14. Eksploracja ludzkich postaw wobec sztucznych agentów

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Paweł Łupkowski

Pozostałe osoby zaangażowane: dr inż. Marcin Jukiewicz, mgr Dawid Ratajczyk, dr Aleksandra Wasielewska, dr Agata Dymarska

W ramach proponowanego projektu przeprowadzali będziemy metaanalizy obecnych wyników badań dotyczących szeroko rozumianych postaw ludzi wobec sztucznych agentów oraz będziemy realizowali badania związane z analizą takich postaw. W badaniach planujemy wykorzystanie szerokiej klasy

bodźców (wizualnych, audiowizualnych oraz realnych robotów) ale także metod zaczerpniętych z językoznawstwa oraz analiz jakościowych.

Wyniki zostaną zaprezentowane w postaci raportów badawczych, artykułów oraz wystąpień konferencyjnych.

15. Fenotypy organizacji funkcji poznawczych

Osoba kierująca: prof. dr hab. Grzegorz Króliczak

Pozostałe osoby zaangażowane: dr Agnieszka Nowik, dr Maciej Raś

Efektywne, czy też optymalne funkcjonowanie mózgu ludzkiego zależy od swoistej prototypowej organizacji powiązanych, czy też odsegregowanych funkcji (poznawczych). Na poziomie populacji przejawia się to w tendencjach do dominacji pewnych fenotypów specjalizacji półkulowej. Najczęstszy z nich to przewaga lewej półkuli w kontroli języka produktywnego i wyuczonych czynności manualnych (praksji) oraz prawopółkulowa przewaga w kontroli uwagi i przetwarzania wzrokowo- przestrzennego, a także zwierciadlane odwrocony wariant tego fenotypu, który zdaje się niczym nie różnić w codziennym funkcjonowaniu (Gerrits, R., Verhelst, H., & Vingerhoets, G. (2020). Mirrored brain organization: Statistical anomaly or reversal of hemispheric functional segregation bias? *Proceedings of the National Academy of Sciences (USA)*, 117(25), 14057-14065. <https://doi.org/10.1073/pnas.2002981117>). W ostatnim czasie, w naszym laboratorium przebadaliśmy organizację kilku innych funkcji (np. Przybylski, L., & Kroliczak, G. (2023). The functional organization of skilled actions in the adextral and atypical brain. *Neuropsychologia*, 191, 108735. <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2023.108735>, czy też nieopublikowanych dotąd badań nad neuronalnymi substratami decyzji poznawczych i/lub semantycznych). W najbliższych latach chcemy zgłębiać ich relacje do innych funkcji (badając ich organizację w mózgach osób nietypowych, lateralizację, powiązania wzajemne, czy też ich dysocjacje) podążając tropami z naszych wcześniejszych artykułów (np. Kroliczak et al. (2021). Manual praxis and language-production networks, and their links to handedness. *Cortex*, 140, 110-127. <https://doi.org/10.1016/j.cortex.2021.03.022>).

16. Funkcje wykonawcze u osób z zaburzonymi nawykami żywieniowymi

Osoba kierująca: mgr Aleksandra Frydrysiak

Planowane są badania porównujące poziom dysfunkcji wykonawczych u młodych kobiet prezentujących objawy charakterystyczne dla kompulsywnego objadania (oceniane z użyciem Yale Food Addiction Scale) oraz młodych kobiet nie wykazujących żadnych objawów zaburzonego odżywiania. Szczególnie planowane jest zwrócenie uwagi na związek między niemożnością powstrzymania się od jedzenia a zaburzeniami z zakresu funkcjonowania uwagi (uwaga podzielna, uwaga selektywna) oraz kontroli hamowania reakcji. Powyższy plan badawczy jest propozycją otwartą i w trakcie prac może zostać rozszerzony o nowe elementy lub eksperymenty.

17. Funkcjonowanie pracowników w warunkach cyfrowej transformacji pracy

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Teresa Chirkowska-Smolak

Postępująca automatyzacja oraz upowszechnianie narzędzi sztucznej inteligencji i mediów cyfrowych głęboko przekształcają środowisko pracy, zwłaszcza w zawodach opartych na wiedzy i profesjach zaufania publicznego. Technologie te stają się nie tylko wsparciem w wykonywaniu zadań, lecz także źródłem nowych obciążeń psychologicznych – od lęku przed AI, przez obawy związane z utratą autonomii decyzyjnej, po napięcia wynikające z zacierania granic między pracą a życiem prywatnym.

Badania w ramach tematu będą koncentrować się na psychologicznych uwarunkowaniach funkcjonowania pracowników w tym zmieniającym się kontekście: analizie lęku przed AI, zaufania do systemów algorytmicznych, codziennych zachowań cyfrowych (m.in. korzystanie z mediów społecznościowych w godzinach pracy podczas mikroprzerw) oraz roli indywidualnych i organizacyjnych zasobów w podtrzymywaniu dobrostanu i efektywności zawodowej.

18. Hiperintensjonalne logiki konstruktywne

Osoba kierująca: dr Szymon Chlebowski

Pozostałe osoby zaangażowane: Wiktor Nowicki, Barbara Świątło, Justyna Buczek

W ramach tematu badawczego zamierzamy precyzyjnie zdefiniować pojęcie niefregowskości systemu logicznego i porównać je z obecnymi w literaturze ujęciami zjawiska hiperintensjonalności. Nasze rozważania wyjdą od systemów opartych na logice klasycznej, jednak punktem dojścia jest konstrukcja ogólnych semantyk i metod dowodzenia dla konstruktywnych logik hiperintensjonalnych oraz ich zastosowania w analizie pojęć wiedzy i przekonania.

19. Indywidualne uwarunkowania kontroli w procesie karmienia i jedzenia

Osoba kierująca: dr Julita Wojciechowska

W temacie poświęconym analizie kontroli w procesie jedzenia i karmienia kontynuuję opracowanie monografii skupionej nad strategiami kontroli karmienia stosowanych przez rodziców.

20. Ja i tożsamość

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Aleksandra Pilarska

Temat badawczy na rok 2026 stanowi kontynuację prac badawczych podjętych w latach 2024–2025. Celem prowadzonych analiz teoretycznych i badań empirycznych jest lepsze zrozumienie podmiotowych (procesy i funkcje) oraz przedmiotowych (treść i struktura) aspektów Ja i tożsamości. W roku 2026 planowane są dalsze działania w zakresie projektów:

1. *Efekt języka obcego na przetwarzanie informacji o sobie*. Projekt realizowany we współpracy z dr. J. Przybyłem (WN UAM).
2. *Rola mentalizacji i samowspółczucia w dynamice objawów depresyjno-lękowych*. Projekt realizowany we współpracy z mgr M. Matysiak (Wielkopolskie Centrum Neuropsychiatryczne w Kościanie) i mgr. D. Zającem (SDNS UAM).
3. *Postrzeganie cech osobowości zdrowej oraz patologicznych cech osobowości u siebie i innych*.

21. Jakie IQ ma AI? AI z perspektywy psychologa

Osoba kierująca: prof. dr hab. Władysław Jacek Paluchowski

Pozostałe osoby zaangażowane: mgr Piotr Haładziński, Kamila Fido (studentka I roku kierunku Psychologia), Tymoteusz Kornacki (student V roku kierunku Psychologia), Adam Machońko (absolwent kierunku Kognitywistyka), Olgierd Zagozda (absolwent kierunku Kognitywistyka)

Przegląd literatury w zakresie:

- a. Jaki jest wkład doświadczeń z różnymi typami AI do psychologii oraz co z dokonań psychologii wynika dla AI.
- b. Jakie zaobserwować można zastosowania różnych typów AI w praktyce psychologicznej (orzekanie i opiniowanie, pomoc i psychoterapia).

Eksploracyjne badania różnych typów dużych modeli językowych w celu poszukiwania specyfiki "psychologii ludzkiej" w obszarze badania sprawności poznawczej (w tym inteligencji, także szeroko pojmowanej) oraz badania osobowości (raczej z ograniczeniem do metody kwestionariuszowej oraz poszukiwania "wrażliwości" na skale typu L czy SD).

22. Język obcy jako bufor emocjonalny w przetwarzaniu negatywnych treści

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Paweł Kleka

Pozostałe osoby zaangażowane: Anna Pochanke

Przeprowadzenie badań na próbie polskiej.

23. Logiki nefregowskie a logiki modalne

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Dorota Leszczyńska-Jasion

Planowane jest badanie związków pomiędzy znanymi logikami niefregowskimi a logikami modalnymi. Efektem badań będzie opracowanie semantyki światów możliwych dla logik niefregowskich, dla których taka semantyka nie jest znana.

24. Metapoznawcze aspekty rozwiązywania problemów

Osoba kierująca: prof. dr hab. Katarzyna Zawadzka

Pozostałe osoby zaangażowane: prof. dr hab. Maciej Hanczakowski, mgr Agnieszka Leszczyńska – Pietkiewicz (doktorantka SDNS)

Próby rozwiązywania problemów w życiu codziennym często nie odnoszą pożądanego skutku. Jednym z powodów, dla których tak się dzieje, jest tzw. fiksacja – kiedy rozwiązanie, które pasuje do innych, podobnych problemów przychodzi nam do głowy i utrudnia wypracowanie nowego, prawidłowego rozwiązania. Fiksacja jednak z czasem zanika, w tym kiedy przestajemy szukać rozwiązania i czasowo zajmujemy się innymi kwestiami. W takiej sytuacji rozwiązanie to może nam po jakimś czasie nieoczekiwanie przyjść do głowy. Efekt ten tłumaczy się zmianą kontekstu – myśli, cech otoczenia itp. – między momentem podejmowania próby rozwiązania problemu a momentem, w którym odkrywamy jego rozwiązanie. Oznacza to jednak również, że jeśli ten kontekst się nie zmieni z czasem – np. będziemy rozwiązywać problem w tym samym miejscu, myśląc o tych samych rzeczach – to zwiększy się szansa na utrzymanie się fiksacji. Planowana seria badań będzie dotyczyła metapoznania rozwiązywania problemów, a w szczególności tego, czy ludzie mają wgląd w to, czym jest fiksacja i jak sobie z nią radzić. Poprzez manipulowanie kontekstem będziemy manipulować obecnością fiksacji i będziemy zbierać zarówno sądy metapoznawcze dotyczące rozwiązywalności przedstawionych problemów, jak i decyzje dotyczące tego, czy ponowić próbę ich rozwiązania w przypadku niepowodzenia.

25. Międzykulturowe badanie doświadczeń moralnych dnia codziennego

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Paweł Kleka

Dokończenie projektu polegające na przygotowaniu publikacji.

26. Modele rozumowań i pomiar kompetencji

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Mariusz Urbański

Pozostałe osoby zaangażowane: prof. dr hab. Andrzej Wiśniewski, dr Aleksandra Wasielewska, mgr Leonard Kupś, mgr Wojciech Zięba

Celem planowanych działań jest kontynuacja badań nad modelami rozumowań stosowanych w procesach rozwiązywania problemów. Uwagę poświęcamy przede wszystkim różnym formom dedukcji, od sylogistyki do interrogatywnych ujęć logik temporalnych, rozumowaniom abdukcyjnym (w tym zwłaszcza analizie wyników z narzędzia *Find Out*), a także modelowaniu rozumowań, w których podejmowane są decyzje moralne. Planujemy również przeprowadzenie badań empirycznych, dotyczących związków między poziomami wykonania zadań a zakładanymi normatywnymi modelami ich poprawności.

27. Mowa pogardy i nienawiści: charakterystyka, uwarunkowania i konsekwencje

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Monika Obrębska

Pozostałe osoby zaangażowane: mgr Klaudia Rodziejczak i mgr Eliza Wessel

Temat badawczy dotyczący mowy pogardy i nienawiści jest już domykany. Pierwszy artykuł poświęcony analizom jakościowym został już przyjęty do druku w czasopiśmie „Psychology of Language and Communication”, drugi poświęcony narzędziom badawczym jest w procesie recenzyjnym, a trzeci (analizy ilościowe) – jest w trakcie opracowywania. Głównym planowanym zadaniem będzie opracowanie analiz ilościowych z przeprowadzonego badania nad mową pogardy i nienawiści oraz przygotowanie artykułu naukowego. Kolejnym zadaniem będzie popularyzacja wyników na konferencjach naukowych.

28. Na tropie prawdy o człowieku – współczesna literatura zachodnia (ze szczególnym uwzględnieniem Niderlandów)

Osoba kierująca: dr Rafał Nakonieczny

Planowane na rok 2026 badania o ogólnym tytule „Na tropie prawdy o człowieku – współczesna literatura zachodnia (ze szczególnym uwzględnieniem Niderlandów)” mają stanowić kolejny etap w cyklu wykładów, referatów konferencyjnych (międzynarodowych i polskich) oraz publikacji poświęconych znaczeniu kultury dla rozumienia kondycji i tożsamości człowieka we współczesnym świecie. Badaniem objęte są tendencje we współczesnej literaturze zachodniej, traktowane jako przestrzeń refleksji nad człowieczeństwem jako takim. W centrum zainteresowania znajdzie się najnowsza proza amerykańska, i europejska (przede wszystkim mało znana w Polsce literatura niderlandzka), analizowana w jej filozoficznych, społecznych i kulturowych kontekstach. Analiza obejmie zróżnicowane strategie narracyjne i tematyczne, w tym formy łączące realizm z elementami fantastycznymi, satyrycznymi i metafikcyjnymi. Główne pole badawcze stanowić będzie pytanie o to, w jaki sposób najnowsza literatura zachodnia podejmuje problem prawdy o człowieku, jego odpowiedzialności i potrzeby sensu w zdehumanizowanym kontekście współczesności. Szczególna uwaga zostanie poświęcona literaturze niderlandzkiej, rozumianej jako znacząca część współczesnej kultury Zachodu, a zarazem interesujący punkt odniesienia dla porównań i recepcji w perspektywie polskiej. Przykładowe planowane bloki tematyczne: Współczesna proza zachodnia wobec problemu autentyczności i sensu. Literatura jako laboratorium prawdy o człowieku. Motywy katastroficzne

i metafizyczne w literaturze XXI wieku. Współczesna proza niderlandzka wobec wyzwań globalizacji i kultury relatywizmu. Obraz człowieka w świecie duchowego poszukiwania.

29. Niepełnosprawność a rozwój w cyklu życia człowieka

Osoba kierująca: dr Małgorzata Rękosiewicz

Celem planowanych zadań jest poznanie wzajemnych zależności między różnymi rodzajami niepełnosprawności oraz postrzeganiem niepełnosprawności a rozwojem w cyklu życia człowieka. Planowane badania stanowią kontynuację prowadzonych w poprzednich latach działań i skupiają się w szczególności na dwóch obszarach badawczych:

- Relacja między nasileniem i rodzajami dolegliwości somatycznych oraz osobistą tożsamością niepełnosprawności a własnym dobrostanem i zdrowiem psychicznym u dorosłych oraz wkraczających w dorosłość osób z niepełnosprawnością ruchową;
- Możliwości wspierania rozwoju poznawczego (w szczególności pamięci roboczej) u dzieci i młodzieży z lekką i umiarkowaną niepełnosprawnością intelektualną za pomocą aktywności fizycznej.

30. Normy doświadczeń sensorycznych

Osoba kierująca: dr Agata Dymarska

Sposób, w jaki reprezentujemy pojęcia w umyśle, zależy w kluczowy sposób od doświadczeń zmysłowych i motorycznych. Na przykład, żeby zrozumieć słowo "cytryna", symulujemy jej kwaśny smak, okrągły kształt i żółty kolor.

W psychologii poznawczej (z perspektywy poznania ucieleśnionego) oceny siły doświadczeń sensorycznych przypisanej do słów są wykorzystywane do badania przetwarzania pojęć, pamięci oraz do zrozumienia struktury reprezentacji semantycznych: jak są nabywane, przywoływane, a także tego, jak mogą one zostać utracone lub zaadaptować się, gdy dany zmysł jest niedostępny (np. badanie rozumienia pojęć wizualnych takich jak "czerwony" u osób niewidomych).

Dla języka polskiego nie są jednak dostępne normy doświadczeń sensorycznych. Bez tych narzędzi badacze nie mogą kontrolować siły percepcyjnej bodźców. Ogranicza to różnorodne obszary badawcze, takie jak eksperymenty nad pamięcią, badania z populacjami klinicznymi (np. pacjentami z demencją, afazją lub deficytami sensorycznymi), czy reprezentacje i interpretacja pojęć zawartych w modelach językowych.

Projekt zbierze normy siły doświadczeń sensorycznych od osób polskojęzycznych i udostępni te normy jako narzędzie (wraz z publikacją o charakterze metodologicznym) dla innych badaczy wykorzystujących bodźce w języku polskim lub chcących badać procesy poznawcze i reprezentacje semantyczne w populacjach polskojęzycznych.

31. Oblicza pasji: rola tożsamości i osobowości w kształtowaniu dobrostanu oraz długoterminowego zaangażowania

Osoba kierująca: dr Joanna Zinczuk-Zielazna

Celem projektu jest zbadanie, w jaki sposób wymiary pasji realizowanej w różnych domenach (m. in. sportowej, akademickiej, artystycznej i zawodowej) wiążą się z dobrostanem psychicznym, poczuciem szczęścia oraz zdolnością do rezyliencji. Odwołując się do Dualistycznego Modelu Pasji (Vallerand, 2015), zakłada się, że pasja harmonijna sprzyja adaptacji i rozwojowi, natomiast pasja obsesyjna może prowadzić do obniżonego dobrostanu. W projekcie uwzględnione zostaną zmienne osobowościowe pełniące rolę mediatorów lub moderatorów, w tym aspekty tożsamości (poczucie spójności, eksploracja, zaangażowanie) oraz wybrane cechy osobowości (m.in. sumienność, neurotyczność, otwartość). Oczekiwane wyniki pozwolą lepiej zrozumieć mechanizmy sprzyjające utrzymywaniu zdrowej, zrównoważonej pasji oraz długoterminowej adherencji, rozumianej jako wytrwałość w realizacji celów osobistych, czy zawodowych. Uzyskane dane mogą stanowić podstawę do opracowania programów wspierających rozwój harmonijnej pasji i odporności psychicznej u osób dorosłych.

32. Obliczeniowa analiza pragmatyki perswazji w mediach społecznościowych

Osoba kierująca: dr Barbara Konat

Projekt obejmuje obliczeniową analizę wcześniej zaanotowanego korpusu danych z mediów społecznościowych (Reddit, X/Twitter). Celem jest rozwój metod automatycznego wydobywania struktur argumentacyjnych i cech pragmatycznych (aktów mowy, funkcji emotywnych i fatycznej) oraz porównanie wyników automatycznej analizy z wynikami ludzkiej anotacji. W ramach projektu zostaną opracowane statystyki użycia strategii perswazyjnych w różnych społecznościach internetowych oraz wytrenowane modele uczenia maszynowego służące do automatycznej anotacji pragmatycznych aspektów dyskursu.

Większość środków finansowych zostanie przeznaczona na pokrycie kosztów mocy obliczeniowej – w formie subskrypcji chmurowych lub płatności za tokeny w środowiskach przetwarzania języka naturalnego – oraz na czasowe zatrudnienie specjalistki/specjalisty ds. analizy i implementacji modeli. Osoba ta, przy wsparciu pracownika technicznego laboratorium, będzie odpowiedzialna za przygotowanie danych, trenowanie i ewaluację modeli.

Uzasadnieniem finansowym jest brak obsadzenia stanowiska doktoranta/doktorantki o profilu obliczeniowym NLP w Laboratorium Potocznej Argumentacji i Perswazji, przy jednoczesnej konieczności realizacji zaplanowanych zadań badawczych.

33. Perspektywa indygeniczna w założeniach teoriopoznawczych historii myśli psychologicznej

Osoba kierująca: mgr Konrad Kośnik

- Implementacja perspektywy indygenicznej, w tym myśli krytycznej i historycznych studiów regionalnych, do założeń badawczych historii myśli psychologicznej
- Strukturyzacja założeń teoretycznych i metodologicznych historii myśli psychologicznej w odniesieniu do tradycji krajowej i globalnej, z uwzględnieniem dobrych praktyk z zakresu nauk historycznych
- Synteza lokalnych ujęć teoriopoznawczych (w tym: dorobek prof. Ryszarda Stachowskiego i Poznańska Szkoła Metodologiczna) jako zasobu oferowanego myśli globalnej
- Porównanie podejść badawczych stosowanych na gruncie rodzimym oraz w odległych kontekstach kulturowych (np. kultura maoryska) względem lokalnej myśli psychologicznej
- Wypracowanie zalecań etycznych wobec badań psychologiczno-historycznych nad społecznościami przejawiającymi myśl indygeniczną

34. Podmiotowe uwarunkowania podejmowania cudzej perspektywy poznawczej i wzrokowo-przestrzennej

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Adam Putko

Celem planowanych analiz o charakterze teoretycznym i empirycznym jest pogłębienie wiedzy na temat podmiotowych czynników warunkujących podejmowanie w sposób spontaniczny lub intencjonalny perspektywy drugiego człowieka. W analizie uwzględnione zostaną z jednej strony różne formy i stopnie złożoności podejmowania perspektywy – od poznawczej (psychologicznej) po wzrokowo-przestrzenną, a z drugiej strony zarówno dyspozycyjne cechy podmiotowe, jak i tymczasowe stany o charakterze poznawczym i motywacyjnym. Podjęta zostanie próba określenia, na ile wspólne i specyficzne dla poszczególnych form podejmowania perspektywy są ww. podmiotowe czynniki oraz w jaki sposób modulują one procesy związane ze spontanicznym bądź intencjonalnym tworzeniem cudzych reprezentacji świata społecznego i fizycznego.

35. Pojęcie „niesprawiedliwości epistemicznej” w badaniach nad rasą i rasizmem

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Monika Bobako

Projekt skupia się na epistemologicznym wymiarze badań nad rasą i rasizmem i zakłada realizację dwóch celów. Pierwszym jest zbadanie tego, w jaki sposób we współczesnej literaturze poświęconej rasie i rasizmowi wykorzystywane jest pojęcie *niesprawiedliwości epistemicznej*. Drugim celem jest

natomiast zmapowanie możliwych zastosowań tego pojęcia w badaniach, które dotyczą mechanizmów urasowania podziałów i hierarchii społecznych w polskim kontekście.

36. Poznawcza analiza emocji

Osoba kierująca: prof. dr hab. Aleksandra Jasielska

Pozostałe osoby zaangażowane: prof. UAM dr hab. Paweł Kleka, dr Izabela Stankowska-Mazur

Analiza emocji z perspektywy poznawczej będzie prowadzona w oparciu o teoretyczne modele wiedzy społecznej, dostosowane do badania wiedzy o emocjach. Modele te wskazują na istnienie kilku kluczowych elementów tej wiedzy: percepcyjnego – dotyczącego obserwacji zmysłowej i refleksji (np. procesów postrzegania i rozpoznawania emocji), konceptualnego – związanego z reprezentacją danych (np. traktowanie emocji jako przedmiotu myśli, schematy myślowe uruchamiające reakcje emocjonalne) oraz pragmatycznego i symbolicznego – umożliwiającego wyrażanie emocji za pomocą języka (np. nazywanie emocji, ich wyrażanie językowe czy audiodeskrypcja). W związku z tym badania obejmą:

- 1) wiedzę o emocjach, schemat emocjonalny, twórczość emocjonalną i artystyczne przedstawienie emocji, wrażliwość empatyczną,
- 2) wczesnodziecięce dezadaptacyjne schematy według J. Younga,
- 3) polską adaptację Skali Przetwarzania Emocjonalnego (Emotional Processing Scale),
- 5) polską adaptację Skali Lęku Poporodowego (Postpartum Specific Anxiety Scale – Research Short-Form PSAS-RSF),
- 6) emocjonalne funkcjonowanie człowieka na różnych etapach rozwoju i w różnych sytuacjach życiowych.

Planowane na rok 2026 zadania obejmują:

- 1) dalszą analizę uzyskanych dotychczas wyników,
- 2) scharakteryzowanie emocjonalnego funkcjonowania człowieka w wybranych okresach i doświadczeniach życiowych,
- 3) czynny udział w konferencji naukowej w celu przedstawienia wyników badań,
- 4) publikację wyników badań w postaci artykułu naukowego,
- 5) upowszechnienie części uzyskanych wyników na portalu społecznościowym w celu rozpowszechniania wiedzy psychologicznej, w ramach działań popularyzujących UAM.

37. Poznawcze, emocjonalne i behawioralne korelaty kreatywności

Osoba kierująca: dr Maja Stańko-Kaczmarek

Pozostałe osoby zaangażowane: prof. UAM dr hab. Aleksandra Jasielska

1. Przygotowanie badań
2. Przygotowanie raportów z przeprowadzonych badań do publikacji.
3. Tłumaczenie/edycja i korekta.
4. Złożenie tekstów do czasopisma.

5. Korekta po recenzjach i ponowne złożenie do publikacji.

38. Pragmatic Annotation of Online Persuasive Communication

Osoba kierująca: dr Angelo Delliponti

This study focuses on the pragmatic annotation of a social-media corpus to support the development of the pragmatic framework for understanding persuasion in online communities. The project applies Inference Anchoring Theory, Relevance Theory, and Pragma-Dialectics to analyze dialogue structure, emotive and phatic functions, and persuasive strategies in natural online discourse. The corpus will consist of annotated data from Reddit and X (Twitter), with multi-layer annotation of argumentative and pragmatic features such as speech acts, emotional appeals, and ethotic expressions.

Most of the funding will be used to hire and train students who will carry out the manual annotation under my supervision, following a rigorously designed scheme and inter-annotator reliability.

Planned publication will be an empirical paper based on annotated data, to be submitted to the Journal of Pragmatics or the Journal of Argumentation in Context.

39. Problemy edukacyjne, społeczne i wychowawcze uczniów z Ukrainy

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Olga Sakson-Obada

Pozostałe osoby zaangażowane: dr hab. Jakub Isański (Wydział Socjologii UAM)

Zakodowanie danych z wywiadów prowadzonych wśród nauczycieli nt. problemów edukacyjnych, społecznych i wychowawczych uczniów z Ukrainy oraz ich upowszechnienie.

40. Procesy społeczne a emocje

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Łukasz Kaczmarek

Badania dotyczyć będą nowych sposobów i obszarów zgłębiania zjawisk afektywnych w różnych kontekstach społecznych. Szczególny nacisk zostanie położony na multimodalne podejście do pomiaru emocji obejmujące analizę procesów fizjologicznych oraz zachowań ekspresyjnych.

41. Psychologiczne koncepcje przebaczenia

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Anna Słysz

Pozostałe osoby zaangażowane: dr Joanna Urbańska, prof. UAM dr hab. Aleksandra Pilarska, mgr Piotr Haładziński

Badania empiryczne na gruncie psychologii nad uwarunkowaniami i konsekwencjami przebaczenia (*forgiveness*) i przebaczenia sobie (*self-forgiveness*) mają stosunkowo krótką (około 30-letnią) historię. Celem planowanych badań jest kontynuacja eksploracji przebaczenia sobie i innym jako psychologicznych konstruktów. W latach 2022-2025 zespół badawczy dokonał polskiej adaptacji trzech kwestionariuszy Enrighta do badania przebaczenia: *Enright Forgiveness Inventory* (EFI-30), *Enright Self-Forgiveness Inventory* (ESFI), *Enright Group Forgiveness Inventory* (EGFI). W ramach realizacji tematu badawczego zostaną przygotowane kolejne raporty z badań oraz będą prowadzone dalsze badania nad konstruktem psychologicznym jakim jest przebaczenie i jego korelatami. W tym kontekście zostaną rozważone m.in. wczesne nieadaptacyjne schematy poznawcze, myśli i zachowania suicydalne, emocje samoświadomościowe oraz autentyczność.

42. Psychologiczne mechanizmy reagowania na sztukę: ocena i adaptacja narzędzi

Osoba kierująca: dr Maja Stańko-Kaczmarek

Pozostałe osoby zaangażowane: prof. UAM dr hab. Aleksandra Jasielska

1. Przygotowanie badań
2. Przygotowanie raportów z przeprowadzonych badań do publikacji.
3. Tłumaczenie/edycja i korekta.
4. Złożenie tekstów do czasopisma.
5. Korekta po recenzjach i ponowne złożenie do publikacji.

43. Psychologiczne następstwa doświadczania wydarzeń traumatycznych w dzieciństwie. Rewiktymizacja

Osoba kierująca: dr Michał Sieński

Prowadzę refleksję naukową oraz badania w obszarze psychologicznych i psychopatologicznych następstw doświadczania wydarzeń traumatycznych. Obecnie kończony jest proces adaptacji dwóch narzędzi służących do pomiaru doświadczeń traumatycznych: Brief Betrayal Trauma Survey (BBTS) (Goldberg, Freyd, 2006) oraz narzędzia mojego autorstwa. Równolegle trwają prace nad przygotowaniem monografii poświęconej badaniom nad wczesnymi nieadaptacyjnymi schematami u kobiet doświadczających rewiktymizacji.

Istotną część mojej działalności badawczej stanowi również udział w przygotowaniu projektu badania RCT, dotyczącego skuteczności psychoterapii w leczeniu zaburzeń osobowości. W tym kontekście szczególne znaczenie ma kwestia roli oraz pomiaru doświadczeń traumatycznych, które stanowią jeden z kluczowych elementów planowanego projektu.

44. Psychologiczne uwarunkowania dobrostanu zawodowego w obliczu automatyzacji i przemian na rynku pracy

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Teresa Chirkowska-Smolak

Pozostałe osoby zaangażowane: dr Marta Glinka, dr Jarosław Grobelny

Projekt koncentruje się na analizie dobrostanu pracowników w kontekście intensywnych zmian technologicznych oraz transformacji współczesnego rynku pracy. Zaplanowane działania obejmują realizację badań empirycznych służących pogłębieniu wiedzy na temat psychospołecznych reakcji pracowników na rozwój technologii, w tym zagadnień związanych z postawami wobec sztucznej inteligencji oraz poczuciem bezpieczeństwa zawodowego. W ramach projektu przewidziano wykorzystanie zróżnicowanych metod badawczych, które pozwolą uchwycić zarówno indywidualne, jak i organizacyjne uwarunkowania funkcjonowania w środowisku pracy podlegającym ciągłym zmianom.

Działania będą obejmowały również analizę czynników sprzyjających utrzymaniu dobrostanu w sytuacji rosnącej niepewności zawodowej oraz identyfikację zasobów psychologicznych i organizacyjnych, które wspierają adaptację do nowych technologii. Wyniki badań zostaną przedstawione podczas zjazdu Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Organizacji, co umożliwi ich prezentację w środowisku eksperckim oraz włączenie do aktualnego dyskursu dotyczącego wyzwań współczesnej pracy. Projekt ma na celu stworzenie szerokiego, wieloaspektowego ujęcia dobrostanu pracowników, które będzie mogło stanowić podstawę dla przyszłych badań i praktycznych rekomendacji.

45. Psychologiczne uwarunkowania zjawisk w życiu społecznym

Osoba kierująca: dr Michał Kosakowski

W ramach tematu badawczego planowana jest realizacja badań ankietowych oraz z wykorzystaniem metod dostępnych w ramach Laboratorium Psychofizjologii, dotyczących psychologicznych uwarunkowań zjawisk z obszaru poznania społecznego oraz przetwarzania emocji w kontekście relacji interpersonalnych i grupowych.

46. Psychospołeczne czynniki ryzyka i czynniki chroniące a zachowania ryzykowne uczniów szkół podstawowych w klasach IV-VIII

Osoba kierująca: dr Karolina Appelt

Pozostałe osoby zaangażowane: dr hab. Beata Ziółkowska, prof. UKW

Projekt badawczy pt. „Identyfikacja psychospołecznych czynników ryzyka i czynników chroniących związanych z podejmowaniem zachowań ryzykownych przez uczniów szkół podstawowych w kontekście zmian demograficznych i społecznych w systemie edukacji w Polsce z uwzględnieniem uczniów z doświadczeniem uchodźstwa i migracji” został zrealizowany przez Fundację Diagmatic na zlecenie Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025. Badania zostały przeprowadzone w roku szkolnym 2024/2025 na reprezentatywnej próbie uczniów z klas IV-VIII szkół podstawowych (N=3646) z 50 publicznych szkół podstawowych dobranych w drodze losowania.

Zaplanowane na 2026 rok zadania w ramach projektu to: a) udział w konferencji w celu przedstawienia wyników badań; b) przygotowanie publikacji prezentujących uzyskane w ramach zrealizowanych badań wyniki; c) opracowanie kierunków dalszych badań i rekomendacji dla prowadzenia działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży.

47. Psychospołeczne uwarunkowania dobrostanu i zdrowia psychicznego pacjentów z bólem przewlekłym

Osoba kierująca: dr Marcin Wnuk

Pozostałe osoby zaangażowane: dr Maciej Klimasiński

- a. zakończenie realizacji 3 fali badań nad pacjentami z bólem przewlekłym
- b. zebranie danych z wszystkich trzech fal
- c. przygotowanie modeli badawczych
- d. przeprowadzenie analizy statystycznej
- e. przygotowanie publikacji

48. Rola wdzięczności wzbudzanej wielokomponentową interwencją w poprawie zdrowia psychicznego pacjentek z rakiem piersi

Osoba kierująca: dr Joanna Tomczyk

Prowadzę trzyletni projekt, który koncentruje się na badaniu wpływu wdrażania praktyk wdzięczności na samopoczucie kobiet z rakiem piersi. Celem badań jest zrozumienie, jak codzienne praktykowanie wdzięczności może pomóc w złagodzeniu negatywnych skutków psychologicznych związanych z chorobą, takich jak lęk czy depresja. W ramach projektu planowane jest przeprowadzenie innowacyjnej interwencji wdzięczności, która potrwa sześć tygodni i będzie obejmować różnorodne działania mające na celu zwiększenie poczucia wdzięczności u uczestniczek. Ogólnie ujęte działania, jakie będę podejmować w ramach projektu w drugim roku (2026): Rekrutacja i przeszkolenie uczestniczek badania, przeprowadzenie badania głównego trwającego 6 tygodni. Analiza danych z badania pilotażowego.

49. Rozwój organizacji i kontroli procesu mówienia

Osoba kierująca: dr Szymon Bręński

Projekt badawczy koncentruje się na analizie organizacji i kontroli przebiegu procesu mówienia we wczesnym rozwoju językowym. W pierwszym etapie wykorzystana zostanie baza dzienników rozwoju mowy CHILDES oraz zasoby Banku Mowy i narzędzia CLARIN do identyfikacji wczesnych przejawów automonitorowania (autokontroli) oraz kontroli zewnętrznej (uwagi kierowanej przez rozmówców na proces mówienia dziecka). Pozyskane dane umożliwią wyodrębnienie wskaźników zmian w organizacji procesu mówienia, takich jak płynność, tempo czy poprawność wypowiedzi, ujawniających się pod wpływem wymienionych czynników kontrolnych. Na tej podstawie opracowany zostanie projekt badania empirycznego, którego celem będzie pogłębienie wiedzy na temat rozwojowych aspektów organizacji i kontroli mówienia. Ostatni etap planowanych prac obejmie upowszechnienie wyników w środowisku naukowym.

50. Seksualność w cyklu życia człowieka

Osoba kierująca: prof. dr hab. Maria Beisert

Pozostałe osoby zaangażowane:

- osoby zatrudnione: dr Dominika Bartoszak, dr Agnieszka Izdebska, dr Anna Roszyk, dr Filip Szumski, dr Marta Szymańska-Pytlińska, dr Monika Zielona-Jenek
- doktorantki: mgr Natalia Andrzejczyk, mgr Joanna Jarocka, mgr Mercedes Sakrajda

Celem badań zespołu jest analiza normatywnego rozwoju seksualnego okresu dzieciństwa i dorosłości oraz nietypowego i zaburzonego funkcjonowania seksualnego w okresie dorosłości. Analizy służyć będą pogłębieniu rozumienia istoty rozwoju seksualnego, jego uwarunkowań oraz różnorodności ekspresji. Prace zorganizowane wokół wiodącej tematyki badawczej będą realizowane w ramach szczegółowych subprojektów:

- a) Normatywna ekspresja seksualna w okresie dzieciństwa.
- b) Seksualizacja dzieci i młodzieży oraz zjawisko sharentingu.
- c) Satysfakcja seksualna w dorosłości, w tym – osób żałujących decyzji o rodzicielstwie oraz doświadczenia deprywacji seksualnej.
- d) Różnorodność płciowa i seksualna.
- e) Funkcjonowanie seksualne kobiet z chorobami układu płciowego Neuropsychologiczne uwarunkowania seksualności człowieka.
- f) Seksualność w zaburzeniach osobowości oraz znaczenie udziału w psychoterapii dla funkcjonowania seksualnego.
- g) Predyktory korzystania z określonych rodzajów treści pornograficznych.
- h) Sprawstwo przemocy seksualnej i jego uwarunkowania.
- i) Trzecia strona przemocy seksualnej (doświadczeń rodziców i rodzeństwa osób wykorzystanych seksualnie w dzieciństwie, nauczycieli i psychoterapeutów pracujących z osobami dotkniętymi przemocą seksualną).

51. Skuteczność psychoterapii psychodynamicznej. Moderatory i mechanizmy zmiany w leczeniu zaburzeń osobowości

Osoba kierująca: dr Monika Jańczak

Planowane zadania badawcze koncentrują się na realizowaniu badań związanych z analizą skuteczności psychoterapii psychodynamicznej w leczeniu zaburzeń osobowości oraz identyfikacji moderatorów i mechanizmów zmian, które przyczyniają się do poprawy funkcjonowania pacjentów (np. mentalizacji, przywiązania, dysregulacji emocji). Badania będą prowadzone w modelu ilościowym oraz jakościowym. Otrzymane wyniki dostarczą cennych danych dotyczących skuteczności terapii oraz przyczynią się do lepszego zrozumienia tego procesu, co pozwoli na bardziej dostosowane i efektywne podejście do pracy z pacjentami cierpiącymi na zaburzenia osobowości. Zadania badawcze będą realizowane we współpracy międzynarodowej oraz międzyośrodkowej, w różnych miastach w Polsce.

52. Społeczne źródła hamowania reakcji

Osoba kierująca: dr Sławomir Jabłoński

Pozostałe osoby zaangażowane: prof. dr hab. Błażej Smykowski, dr Szymon Bręński, mgr Magdalena Hardt

Prace badawcze będą obejmowały 1) przegląd najnowszych badań, 2) opracowanie projektu badania laboratoryjnego, 3) kontynuację prac nad arkuszem obserwacyjnym do rejestrowania zachowań nauczyciela sprzyjających uruchamianiu funkcji wykonawczych przez uczniów podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej oraz 4) rozpowszechnianie uzyskanych wyników badań poprzez udział w konferencjach naukowych i inne publikacje.

53. Style opieki nad potomstwem u makaków czepkowych

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Olga Sakson-Obada

Pozostałe osoby zaangażowane: prof. UAM dr hab. Małgorzata Arlet (Wydział Biologii UAM)

Zebranie danych obserwacyjnych w obszarze Zapory Thenmala, Kerala, południowe Indie, w celu wyłonienia stylów opieki u makaków czepkowych. Rozpowszechnienie wyników na temat uwarunkowań sytuacyjnych i osobowościowych stylów opieki u makaków czepkowych.

54. Teorie samoregulacji jako podłoże eksplanacyjne stanu flow

Osoba kierująca: dr Marcin Wojtasiński

Stan flow – rozumiany jako głębokie, stabilne zaangażowanie w działanie przy jednoczesnym poczuciu płynności i kontroli – bywa opisywany językiem warunków zadaniowych (cele, informacja zwrotna, relacja wyzwanie–umiejętności). Celem zadania badawczego jest osadzenie tych klasycznych antecedensów w spójnych ramach teorii samoregulacji oraz sprawdzenie, które mechanizmy regulacyjne najlepiej wyjaśniają pojawianie się, utrzymywanie i zanikanie flow. Projekt zakłada analizę flow jako emergentnego rezultatu efektywnej regulacji pętli działanie–sprzężenie zwrotne, obejmującej: selekcję celów, kontrolę uwagi, monitorowanie postępu, regulację pobudzenia oraz adaptacyjne dostrajanie strategii wykonania. W części teoretycznej zostanie opracowana mapa predykcji wynikających z wiodących ujęć samoregulacji (np. kontrola cybernetyczna, modele siły/zasobów, podejścia procesowe), wskazująca, jakie wzorce dynamiki powinny towarzyszyć intensywnemu flow. W części empirycznej przewidziane jest przetestowanie tych predykcji w paradygmatach zadaniowych o kontrolowanej trudności, z wykorzystaniem danych behawioralnych i samoopisowych oraz – tam gdzie możliwe – nieinwazyjnych markerów fizjologicznych, aby uchwycić samoregulację “w toku” działania.

55. Udział mikrobioty jelitowej w ucieleśnionym poznaniu

Osoba kierująca: dr Małgorzata Wrzosek

Badania nad mikrobiomem jelitowym oraz jego wpływem na funkcjonowanie mózgu i procesy poznawcze zyskują na znaczeniu w kontekście współczesnej neurobiologii, psychologii oraz nauk o poznaniu. Zamierzam rozwijać model ucieleśnionego poznania, który uwzględni rolę mikroflory jelitowej, produktów jej przemiany materii oraz mechanizmów komunikacji osi jelito-mózg. Model ten ma na celu lepsze zrozumienie, jak interakcje między mikrobiomem a układem nerwowym wpływają na procesy poznawcze i ich ucieleśnione aspekty. W ramach tematu planuję odbyć wizyty studyjne, które umożliwią mi konsultacje ze specjalistami zajmującymi się mikrobiotą jelitową lub ucieleśnionym poznaniem. Rozwinięcie modelu teoretycznego integrującego mikrobiom jelitowy z ucieleśnionym poznaniem pozwoli na lepsze zrozumienie złożonych interakcji między organizmem a procesami poznawczymi.

Zakładam możliwość publikacji wyników przeprowadzonych badań/poświęconych im wystąpień konferencyjnych lub zaplanowania badań, w których uczestnicy uzyskają rekompensatę za udział.

56. Uwarunkowywania sukcesu systemów fantazmatycznych

Osoba kierująca: prof. dr hab. Tomasz Polak

Pozostałe osoby zaangażowane: dr Beata Anna Polak

Proponujemy analizę następującej tezy: Sukces systemów zorganizowanych wokół świadomości fantazmatycznej i współtworzących je ludzi opiera się na trzech przesłankach, które, by do owego sukcesu doprowadzić, muszą wystąpić i zadziałać razem:

1' Przesłanką pierwszą jest skuteczny dostęp do znacznej grupy osób niedocenionych w dotychczasowym układzie relacji społecznych. Chodzi o ich przejście na rzecz rodzącej się nowej struktury. Przejście takich osób jest skuteczne, jeśli można im zaimplementować przekonanie, że zostały wyrwane z dotychczasowego stanu niedocenienia na rzecz nowej, wyższej pozycji społecznej (cokolwiek to znaczy).

2' Przesłanką drugą jest uruchomienie w formującej się nowej społeczności procesów „kontrapolitycznych”, czyli takich, które wprowadzą w niczym nie posuwają naprzód jej cywilizacyjnego rozwoju czy usytuowania, ale dostarczają członkom takiej społeczności (nowego) poczucia suwerenności i suwerennego działania.

3' Przesłanką trzecią jest stworzenie innowacyjnego i zarazem manipulacyjnego języka, czyli takiej nowej ramy językowej, która odpowiednio wyrazi nową tożsamość takiej społeczności.

Obecnie projekt jest w fazie redagowania części trzeciej przygotowywanej publikacji.

57. Wybrane psychologiczne uwarunkowania doświadczeń okołoporodowych

Osoba kierująca: dr Marta Karbowa-Płowens

Planowane badania dotyczyć będą wybranych psychologicznych uwarunkowań doświadczeń okołoporodowych tj. ciąży, porodu i porodu (w tym doświadczenia sytuacji karmienia i opieki nad noworodkiem i niemowlęciem). Czynniki wpływające na wymienione obszary kobiecych doświadczeń, które zostaną wzięte pod uwagę w planowanych badaniach są m. in. intrapsychiczna reprezentacja matki, charakterystyka relacji przywiązania kobiety (struktura hierarchii figur przywiązania, jakość przywiązania), struktura osobowości (w ujęciu psychodynamicznym), zdolność do mentalizacji. Badanie podzielone będzie na etapy. W pierwszy etapie zostaną przeprowadzone półstrukturyzowane wywiady, które posłużą do opracowania narzędzi do pomiaru doświadczeń okołoporodowych. W drugim etapie przeprowadzone zostaną badania weryfikujące zakładane zależności między psychologicznymi uwarunkowaniami doświadczeń okołoporodowych a jakością tych doświadczeń. Kolejnym obszarem badań będzie zweryfikowanie jak psychiczna reprezentacja dziecka i matki u ojca wiąże się z doświadczeniami okołoporodowymi kobiety, która staje się matką.

58. Wybrane uwarunkowania stosunku seniorów do własnego starzenia

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Lucyna Bakiera

Starość (jako okres rozwojowy) i starzenie się (jako proces biologicznych, psychicznych i społecznych zmian w zakresie zdolności adaptacyjnych) są przedmiotem licznych badań w naukach społecznych i medycznych. Tymczasem autopercepcja osób w tej fazie i ich doświadczeń jest niedostatecznie opisana. Głównym celem badania jest ustalenie jak seniorzy spostrzegają swoje starzenie oraz analiza uwarunkowań ich postaw wobec starzenia się. W szczególności badanie ma na celu określenie związku między stosunkiem seniorów do starzenia się a takimi zmiennymi wyjaśniającymi, jak poczucie sensu

życia, poczucie samotności, ocena jakości życia oraz perspektywa przyszłościowa. Dodatkowo zostanie sprawdzona zależność postawy seniorów wobec starzenia się od zmiennych demograficznych i kontekstowych, w tym: wieku, stanu cywilnego, poziomu wykształcenia, posiadania potomstwa, wnuków i kontaktów z najbliższymi, oceny stanu zdrowia i statusu ekonomicznego, religijności oraz aktywności społecznej. Uczestnicy badania zostaną zrekrutowani w drodze doboru celowego za pośrednictwem zaproszeń skierowanych do Domów Pomocy Społecznej, Klubów Seniora oraz innych instytucji i organizacji zajmujących się starszymi osobami.

59. Wymiary postrzegania własnej decyzji prokreacyjnej

Osoba kierująca: dr Paweł Ciesielski

Starość (jako okres rozwojowy) i starzenie się (jako proces biologicznych, psychicznych i społecznych zmian w zakresie zdolności adaptacyjnych) są przedmiotem licznych badań w naukach społecznych i medycznych. Tymczasem autopercepcja osób w tej fazie i ich doświadczeń jest niedostatecznie opisana. Głównym celem badania jest ustalenie jak seniorzy spostrzegają swoje starzenie oraz analiza uwarunkowań ich postaw wobec starzenia się. W szczególności badanie ma na celu określenie związku między stosunkiem seniorów do starzenia się a takimi zmiennymi wyjaśniającymi, jak poczucie sensu życia, poczucie samotności, ocena jakości życia oraz perspektywa przyszłościowa. Dodatkowo zostanie sprawdzona zależność postawy seniorów wobec starzenia się od zmiennych demograficznych i kontekstowych, w tym: wieku, stanu cywilnego, poziomu wykształcenia, posiadania potomstwa, wnuków i kontaktów z najbliższymi, oceny stanu zdrowia i statusu ekonomicznego, religijności oraz aktywności społecznej. Uczestnicy badania zostaną zrekrutowani w drodze doboru celowego za pośrednictwem zaproszeń skierowanych do Domów Pomocy Społecznej, Klubów Seniora oraz innych instytucji i organizacji zajmujących się starszymi osobami.

60. Zaburzenia osobowości w kontekście modeli dymensjonalnych oraz modeli rozwojowych

Osoba kierująca: dr Dominika Górka

Modele dymensjonalne opisane w Sekcji 3 DSM - 5 oraz ICD - 11 dają nową perspektywę wyjaśnienia zaburzeń osobowości poprzez uwzględnienie poziomu głębokości zaburzeń oraz konstelacji patologicznych cech. Aktualnie nie jest jasne w jaki sposób modele dymensjonalne korespondują z modelami rozwojowymi zaburzeń osobowości. W modelach rozwojowych tematy więzi i autonomii (*Relatedness and Self* - Definition, Luyten i Blatt, 2013) wyznaczają treściowe aspekty wewnętrznych reprezentacji, a także - w pośredni sposób - ich dojrzałość czy poziom patologii. Podstawowym celem zadania badawczego jest sprawdzenie czy - przy kontroli poziomu głębokości patologii osobowości - tematy więzi i autonomii determinują różne aspekty funkcjonowania osób z zaburzeniami osobowości (np. lęk separacyjny vs lęk przed uwikłaniem w relacje). Realizacja zadania będzie przebiegać w kilku mniejszych projektach, w tym eksplorujących zależności między poziomem głębokości patologii osobowości a kontrolą zorientowaną na zależność vs osiągnięcia czy zaspokojeniem i frustracją potrzeb relacyjnych i autonomii itd.

61. Zdarzenia krytyczne pozytywne i negatywne związane z przymierzem terapeutycznym w procesie psychoterapii osób z różnymi zaburzeniami psychicznymi – perspektywa psychoterapeutów

Osoba kierująca: prof. dr hab. Lidia Cierpiatkowska

Pozostałe osoby zaangażowane: prof. UAM dr hab. Emilia Soroko, dr Dominika Górską, dr Monika Jańczak, Aleksandra Kubiak-Frątczak

Opracowanie wyników badań oraz przygotowanie tekstu do publikacji.

62. Złożoność fenotypów oraz wpływ trudności zadania w neuronalnych reprezentacjach ofert w kontekście prakcji, pantomimy oraz zadań wzrokowych (lokalizatory funkcji)

Osoba kierująca: dr Łukasz Przybylski

- a) Analizy danych z eksperymentów fMRI dotyczących prakcji, lokalizatorów wzrokowych narzędzi oraz pantomimy użycia narzędzi.
- b) Przygotowanie dwóch publikacji uwzględniających szczegółową analizę danych fMRI z trzech typów zadań z wykorzystaniem narzędzi (VOL, FG, VTU) w kontekście reprezentacji neuronalnej ofert.
- c) Przygotowanie artykułu dodatkowego dla *Data in Brief* obejmującego szczegółową charakterystykę wybranych danych.

63. Związek praktyki uważności i cech uważności z wybranymi czynnikami psychologicznymi

Osoba kierująca: dr Maja Stańko-Kaczmarek

- 1. Przygotowanie badań
- 2. Przygotowanie raportów z przeprowadzonych badań do publikacji.
- 3. Tłumaczenie/edycja i korekta.
- 4. Złożenie tekstów do czasopisma.
- 5. Korekta po recenzjach i ponowne złożenie do publikacji.

64. Życie z chorobą przewlekłą

Osoba kierująca: prof. UAM dr hab. Michał Ziarko

Pozostałe osoby zaangażowane: mgr Maria Izbaner

W pewnym etapie życia, najczęściej w późnej dorosłości, każdy człowiek zmagają się z chorobą przewlekłą. Aby funkcjonować z nią w sposób możliwie najlepszy, konieczne jest wdrożenie odpowiedniego leczenia oraz przestrzeganie zaleceń lekarskich. Ma to szczególne znaczenie w przypadku schorzeń zagrażających życiu (np. nowotwory) lub obarczonych ryzykiem niepełnosprawności (np. reumatoidalne zapalenie stawów lub cukrzyca).

Jedną z chorób przewlekłych wymagających szczególnej uwagi jest cukrzyca, która w przypadku niewłaściwego leczenia może prowadzić do rozwoju zespołu stopy cukrzycowej lub jest stanem zagrażającym życiu w przypadku hiper lub hipoglikemii. Leczenie cukrzycy nie będzie skuteczne bez zaangażowania się pacjenta w proces dbania o własne zdrowie. Planowane badania mają na celu sprawdzenie, jakie czynniki psychologiczne (min. zdolność do mentalizacji, typ przywiązania, lęk o zdrowie, zaufanie do lekarza) sprzyjają stosowaniu się do zaleceń lekarskich przez chorych na cukrzycę typu I. Jednym z wskaźników przestrzegania zaleceń lekarskich, oprócz badania konkretnych zachowań, będzie pomiar poziomu hemoglobiny glikowanej.

Drugi obszar badawczy będzie związany z predykcją uwarunkowań funkcjonowania poznawczego osób cierpiących na szpiczaki. Potencjalne determinanty zmian poznawczych będą poszukiwane wśród wskaźników związanych z morfologią krwi, pozwalających przewidzieć postęp choroby.